

EURACTIV

**ČESKÉ
PŘEDSEDNICTVÍ**

2022:

**CO BY MĚLA DĚLAT
NOVÁ VLÁDA?**

POLICY BRIEF | ZÁŘÍ 2021

S podporou

 HEINRICH BÖLL STIFTUNG
PRAGUE
Czech Republic | Slovakia | Hungary |
Croatia

EURACTIV

ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ 2022: CO BY MĚLA DĚLAT NOVÁ VLÁDA?

POLICY BRIEF | ZÁŘÍ 2021

Česká republika se 1. července 2022 ujme předsednictví v Radě Evropské unie. Jejím úkolem bude koordinovat jednání členských států a hledat přijatelné kompromisy. Vést jednání ministrů a diplomatů ze sedmadvaceti členských států není jednoduchý úkol a česká vláda se na něj musí kvalitně připravit.

Každé předsednictví formuluje své vlastní priority, které následně předkládá Radě EU i Evropskému parlamentu. Priority by měly reflektovat nejen legislativní vývoj na evropské úrovni, ale také aktuální dění. Česká republika bude navíc při nastolování agendy spolupracovat s Francií, která Radě předsedá v první polovině roku 2022, a také se Švédskem, jehož předsednictví naváže na to české.

Předsednictví je pro Českou republiku velká příležitost, jak zlepšit své renomé v Evropě a posunout unijní legislativu dál správným směrem. České předsednictví je také šancí vysvětlit občanům ČR fungování evropských institucí a přínos členství ČR v EU.

Server EURACTIV.cz ve spolupráci se Seznam Zprávami a pražskou kanceláří Heinrich-Böll-Stiftung uspořádal na téma českého předsednictví v polovině září 2021 debatu, které se účastnili zástupci politických stran a experti. Redakce při té příležitosti připravila Policy Brief shrnující klíčová témata a související doporučení.

České předsednictví 2022: Co by měla dělat nová vláda?

Eva Faltusová, Aneta Zachová | EURACTIV.cz

EVROPA MODERNÍ A PROPOJENÁ VNITŘNÍM TRHEM

Jednotný vnitřní trh je ekonomickým srdcem Evropské unie. Je definován jako „prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu“. Česká republika se právě na agendu vnitřního trhu zaměřila během svého prvního předsednictví v roce 2009, kdy jejím mottem byla „Evropa bez bariér“. Pro ČR i další členské státy je přítomnost na vnitřním trhu a jeho liberalizace klíčová, neboť právě na něm je evropská integrace závislá. Na význam vnitřního trhu a zároveň na jeho křehkost upozornila i pandemie covid-19. Významným tématem pro celou Evropu bude také podpora malých a středních podniků, odbourávání administrativních překážek podnikání a zvyšování odolnosti evropského byznysu, například zaváděním digitálních technologií.

Obnova po pandemii patří k hlavním tématům předsedajících států, nicméně zelená transformace v konkurenceschopnou ekonomiku bude stěžejní. Posun se očekává v oblasti nové evropské průmyslové strategie i Zelené dohody pro Evropu. Právě Zelená dohoda a její komplexní balíček návrhů Fit for 55 z pera Evropské komise může být příležitostí, jak promítnout zelené závazky do agendy vnitřního trhu a správně je provázat s již existujícími pravidly a aktuálními ekonomickými trendy.

Průmyslová strategie pro změnu klade důraz jak na zelenou a digitální transformaci, tak i na roli malých a středních podniků a posilování vnitřního trhu. Evropská komise upozornila, že pokud by byly odstraněny stávající překážky, roční objem trhu se zbožím v EU by vzrostl ze 183 miliard eur na 269 miliard eur.

Dalším z hlavních témat bude digitalizace a dokončení

jednotného digitálního trhu, hlavně aktu o digitálních trzích a aktu o digitálních službách, které jsou pro toto legislativní období klíčové. Regulace slibují narovnání podmínek, jasnější prostředí a mohou dát prostor inovacím a rozvoji nových technologií v digitálním světě. Horkým tématem v době českého předsednictví bude také regulace umělé inteligence (AI) a celý balíček o digitálních finančních službách. Od evropské legislativy se očekává mimo jiné zajištění vhodné regulace kryptoaktiv spolu s ochranou spotřebitelů.

DOPORUČENÍ

- Česká ekonomika se bez funkčního vnitřního trhu neobejde, jeho posilování je jednoznačně v českém zájmu.
- Česká republika může stavět na svém postavení v sektoru e-commerce, kde je evropským lídrem. Měla by na své zkušenosti navázat a pomoci s tvorbou finální verze aktu o digitálních trzích a aktu o digitálních službách.
- ČR by se měla zaměřit na téma digitálních finančních služeb, kde může přispět k hledání konsensu a vyváženosti mezi regulací sektoru a rozvojem inovací.
- České předsednictví by mělo vzít v potaz změnu vnímání digitalizace během pandemie covid-19 a posunout co nejdále digitální agendu vnitřního trhu, která může být velkou příležitostí pro evropské i české podniky, zejména ty malé a střední.
- V rámci vnitřního trhu bude důležité trvat na jeho liberalizaci a upevňování pravidel o státní podpoře a hospodářské soutěži. Pro ČR je důležitý zejména sektor podpory malých a středních podniků.

EVROPA ZELENÁ A UDRŽITELNÁ

Obrovskou výzvou pro české předsednictví v Radě EU ve druhé polovině roku 2022 bude komplexní balíček Fit for 55, který navazuje na ambice Zelené dohody. ČR je vůči ní v nelehké pozici, neboť patří mezi nejprůmyslovější země v Evropě a tuzemské ambice v oblasti zelené transformace se zatím držely spíše při zemi, což se týká i rozvoje obnovitelných zdrojů energie (OZE). Zelená dohoda je navíc klíčová i pro podnikatelský sektor, jemuž dává signál, jak bude vypadat trh v dalších dekádách. České předsednictví zřejmě čeká schvalování nové emisní normy Euro 7 pro automobily, která rozhodne o budoucnosti českého automobilového průmyslu.

Kromě automobilového průmyslu bude stěžejním tématem dekarbonizace energetiky a přechod na obnovitelné zdroje energie. Návrh Evropské komise z července 2021 pracuje s navýšením cílů pro spotřebu energie z obnovitelných zdrojů z 32 na 40 procent. Na evropské úrovni také stále není vyřešena otázka případného zařazení výroby energie z jádra mezi udržitelné aktivity, což prosazují státy v čele s Francií, Českem či Maďarskem.

ČR by se měla podílet také na revizi směrnice o energetické účinnosti a energetické náročnosti budov. V souvislosti s evropskou „renovační vlnou“ budou právě úspory v budovách významným tématem, které může zásadně přispět k naplnění evropských klimatických cílů. Navíc investice do budov mohou být dobrým způsobem, jak uchovat investiční a technologický potenciál regionu. Evropská komise označuje sektor jako jeden z prioritních, a to nejen kvůli možnému zahrnutí budov do systému EU ETS. Samotný systém ETS by se měl dle návrhu Komise revidovat, což by mohlo rovněž být tématem českého předsednictví. Vodík bude jistě také velkým tématem, neboť součástí návrhů je revize třetího energetického balíčku, která se mimo jiné týká i trhu se zemním plynem a infrastruktury.

DOPORUČENÍ

- České předsednictví by mělo zprostředkovat kompromisy v oblasti dekarbonizace energetiky, a to s ohledem na průmyslové země, mezi které se ČR sama řadí.
- ČR by měla posouvat vpřed i další kapitoly Zelené dohody, zejména ochranu biodiverzity, oběhové hospodářství či udržitelné lesnictví. Dekarbonizace je nyní hojně diskutovaná, zatímco tato témata bývají upozadovaná.

- Česká republika by mohla využít svůj geografický potenciál a pokročit v propojování evropské energetické sítě. Potenciál tkví také v inovacích skladování energie. Propojování výzkumu, akademického světa a byznysu bude hrát v zelené transformaci klíčovou roli, kterou by neměla předsednická země opomíjet.
- Co se týče renovací a energetické účinnosti, ČR by měla do popředí stavět téma budov a jejich stávající náročnosti – přínos nejen pro snižování emisí, ale i investiční potenciál může být obrovský. Mohla by se tak navíc urychlit dekarbonizace teplárenství, jelikož tento sektor zatím neprošel transformací.

EVROPA SOCIÁLNÍ A SPRAVEDLIVÁ

Evropská unie má v oblasti sociální politiky omezené kompetence, odpovědnost spočívá v rukou členských států. Přesto má EU svůj sociální rozměr, který je definovaný evropským pilířem sociálních práv. Ten se zaměřuje na tři hlavní oblasti – rovné příležitosti a přístup na trh práce, spravedlivé pracovní podmínky, sociální ochrana a sociální začlenění. EU se nyní snaží převést již schválený pilíř do praxe, jedním z klíčových návrhů je přitom směrnice o přiměřených minimálních mzdách z října 2020. Měsíční minimální mzdy se totiž napříč EU výrazně liší, zatímco v Bulharsku v roce 2020 činila 312 eur, v Lucembursku dosahovala 2142 eur. Evropská komise nenavrhuje sjednocení částky, ale nastavení rámce pro její výpočet. Návrh je nyní předmětem jednání na úrovni Rady EU i v Evropském parlamentu.

Evropské podnikatelské svazy trvají na tom, aby zůstala sociální politika v rukou členských států. Vymezují se také proti jednotnému evropskému rámci pro stanovování minimální mzdy. Naopak odborové svazy by takovou legislativu na úrovni EU přivítaly.

Tématem evropského pilíře sociálních práv je také rovnost v odměňování žen a mužů. Česká republika patří k zemím s největšími mzdovými rozdíly mezi pohlavími. Evropská komise chce přispět k řešení svým návrhem transparentního odměňování z března 2021. Podle něj by měly větší podniky mít povinnosti informovat o odměňování mužů a žen a o případných rozdílech.

Samotný evropský pracovní trh v současné době prochází změnami, které akcelerovala pandemie koronaviru. Digitalizace a automatizace kladou nové nároky na pracovníky i vzdělávací systém. Role EU spočívá například ve financování rekvalifikačních či vzdělávacích programů. Prioritou je rozvoj dovedností

odpovídajících poptávce trhu práce, tedy zejména těch digitálních. Výzvou pro celou Evropskou unii bude v následujících letech také stárnutí populace, které s sebou nese velký tlak na veřejné finance i sociální služby.

DOPORUČENÍ

- Česká republika by se mohla zaměřit na reálnou implementaci evropského pilíře sociálních práv a na doladění již existujících návrhů, například v oblasti rovného odměňování. Česko jako země s podprůměrnou evropskou mzdou by mělo zvednout téma mzdové konvergence i vyrovnávání životní úrovně obecně napříč Evropskou unií. Do evropské diskuse by mělo vnášet kompromisní pozici, která reflektuje potřeby podnikatelů i pracovníků a zdůrazňuje nutnost posilování evropské soudržnosti.
- České předsednictví by se mohlo zaměřit na téma digitalizace práce, a to především v oblastech sociálních služeb a zdravotnictví. Robotizace péče, využívání umělé inteligence a dalších nových technologií v tomto odvětví jsou oblasti, které by mohla ČR pozvednout.
- Evropská unie čelí nedostatku zaměstnanců ve zdravotnictví a v sociálním sektoru. Pandemie koronaviru plně odhalila chybějící kapacity, včetně těch materiálních. České předsednictví by mohlo na tento problém nejen poukázat, ale také posunout debatu o jeho možném řešení. Kromě již zmíněné digitalizace bude klíčová otázka pracovní migrace, ať už mezi EU a třetími zeměmi, nebo i napříč Evropou.
- České předsednictví by mohlo zvednout téma prodloužení ekonomicky aktivní délky života, které by spolu s pracovní migrací mohlo být odpovědí na stárnutí evropské populace.
- V sociální oblasti by měla ČR prosazovat také začleňování znevýhodněných osob do společnosti a pracovního trhu. Týká se to obzvláště osob s postižením, jimž se bude věnovat i nový evropský balíček opatření. Zveřejněn by měl být právě v roce 2022.

EVROPA SILNÁ A BEZPEČNÁ

Mezinárodní společenství čelí vážným zatěžkávacím zkouškám. Trvající krize na Blízkém východě, nestabilní Afghánistán, rostoucí vliv Číny a agresivní chování Ruské federace, to vše vytváří globální napětí, které se

Evropská unie snaží zmírňovat. Role předsednické země Rady EU je sice po přijetí Lisabonské smlouvy omezená, unijní diplomacii totiž vede vysoký představitel EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku, Česko se ale přesto bude moci aktivně zapojit do vytváření společných evropských pozic k zahraničněpolitickým a bezpečnostním otázkám.

V první polovině roku 2022 se očekává přijetí tzv. strategického kompasu. Ten by měl stanovit jasné cíle a vize pro Evropskou unii v oblasti bezpečnostní a obranné politiky do roku 2030. Strategický kompas bude velkým tématem pro francouzské předsednictví a Česko by mělo být připravené pokračovat v rozvíjení agendy, do níž spadá například zajišťování strategické autonomie EU. Právě posilování obranné spolupráce v rámci EU bude v následujících měsících zásadní otázkou, zejména pak v časech francouzského předsednictví, od kterého se očekává uspořádání obranného summitu.

Klíčovou výzvou pro EU bude nastavení vztahů s Ruskou federací. Rok 2020 byl z hlediska vazeb mezi EU a Ruskem turbulentní, od uvěznění Alexeje Navalného a následného vyhošťování diplomatů přes kauzu Vrbětice až po dostavbu plynovodu Nord Stream 2.. Lídři EU vedli strategickou debatu o vztazích s Ruskem v červnu 2021, na kterou je nutné navázat a přistupovat k Rusku důsledně a strategicky. K tomu je však zapotřebí co největší jednoty napříč členskými státy. K jejímu hledání může přispět právě předsedající země.

Pro EU bude i nadále vitálním zájmem zajišťování stability ve svém okolí, to platí zejména pro oblast Východního partnerství (Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavská republika a Ukrajina) a západního Balkánu (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Kosovo, Severní Makedonie, Srbsko). Řešení by si zasloužila také otázka nestabilních vztahů mezi EU a Tureckem.

DOPORUČENÍ

- České předsednictví by mohlo zvednout otázku tzv. strategické komunikace, ve které EU doposud pokulhávala. Tématem předsednictví by měla být i unijní strategie, jak čelit hybridním informačním válkám.
- Východní partnerství, západní Balkán a rozšiřování EU o země spadající do těchto dvou bloků je pro ČR dlouholetou prioritou, v jejímž rozvoji by měla země pokračovat a využít svého předsednického postavení. České předsednictví by mělo usilovat

o vyřešení problematických otázek, například mezi Bulharskem a Severní Makedonií. Úspěchem by bylo, kdyby Evropská komise ve druhé polovině roku 2022 přišla s jasným datem přijetí Srbska, Albánie či Severní Makedonie do EU.

- Výzvou bude demokratická transformace Běloruska, které ovládá neuznaný režim Alexandra Lukašenka. Podpora běloruské občanské společnosti a opozičních lídrů musí zůstat pro EU jednou z priorit a české předsednictví by k tomu mohlo napomoci. ČR má s demokratickou transformací zkušenosti, jež by měla využít a předávat dál.
- Nestabilní nadále zůstává jak oblast Blízkého východu, tak africký Sahel. ČR může stavět na zkušenostech své armády a zvedat téma potřebné stabilizace těchto regionů, čímž lze předcházet neřízené migraci. Opomíjena by neměla být humanitární pomoc

v daných regionech a rozvoj ekonomické spolupráce.

- ČR by měla pomoci při posilování transatlantických vztahů, které utrpěly obchodními i politickými spory posledních let. K prohlubování spolupráce by mělo docházet nejen v obraně, ale také na poli obchodu, kultury a podpory demokratických principů a multilateralismu.
- České předsednictví může rovněž pracovat na zlepšování vztahů EU s Izraelem, s nímž má velmi pevné vztahy. Obrovský potenciál tkví zejména ve vědě a výzkumu.

Pro více informací
o Policy Briefech
serveru EURACTIV.cz
kontaktuje:

Jan Vitásek
vitasek@euractiv.cz
Tel.: +420 605 100 993